

TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI PENTRU COOPERATIVE ȘI ÎNTEPRINDERI SOCIALE ÎN ȚĂRILE DEZVOLTATE ȘI DE TRANZIȚIE

Carlo Borzaga, Roger Spear coord.,
Editura Trento, Italia, 2004

Cristina-Ramona Tudosă^[1]

Carlo Borzaga a absolvit secția de Sociologie în 1972 la Universitatea din Trento. Este decan al Facultății de Economie la Universitatea din Trento și membru în bordul directorilor EURICES (Institutul European de Cercetare privind Cooperativele și Întreprinderile Sociale). A publicat numeroase studii și articole în reviste de specialitate dintre care menționez *Cooperativele sociale și integrarea prin muncă în Italia* în anul 1996 și *Întreprinderile sociale: un instrument al politicilor bunăstării la locul de muncă* în 1999.

Roger Spear este profesor la Unitatea de Cercetare a Cooperativelor, membru fondator și vicepreședinte al rețelei de cercetare EMES pe întreprinderile sociale și predă materia „Sisteme de Organizare și Metode de Cercetare” la Open University, Milton Keynes, UK. Dintre volumele publicate consider relevante următoarele titluri *Inovație și spirit antreprenorial* apărută în 2011, *Religia și valorile de bază ale antreprenoriatului social și Societatea civilă și cerințele economiei civile: trecut, prezent, viitor* apărute în anul 2010.

Această carte nu este tradusă în limba română. Recenzia a fost făcută la versiunea în limba engleză.

^[1] Sociolog, specialistă în Securitatea Comunitară și Controlul Violenței, tudosa_cristina22@yahoo.com, tel.: 0743.082.166.

Titlul cărții *Tendențe și provocări pentru cooperative și întreprinderi sociale în țările dezvoltate și de tranziție* trezește interes publicului prin utilizarea unor concepte precum cooperative, întreprinderi sociale, țări dezvoltate, concepte care trimit către un domeniu tot mai vizat în ultimii ani, domeniul economiei sociale.

Cartea este apărută la Editura Trento și costă 28 de euro.

În introducerea cărții cei doi autori acordă o atenție deosebită actorilor sociali și organizațiilor de tip cooperativ. În prim plan sunt perspectivele și transformările cooperativelor în cadrul unor noi domenii de activitate și dificultățile întâlnite în procesul de transformare. De asemenea autorii prezintă o analiză a mediului economic în care s-au dezvoltat și au evoluat aceste cooperative cât și a țărilor și a cadrului juridic care le-au însoțit dezvoltarea.

Cartea este structurată în trei părți: prima parte prezintă o analiză generală a fenomenului cooperativelor, partea a doua ne prezintă modalități de dezvoltare a cooperativelor în diverse țări și partea a treia este dedicată dezvoltării rolului economic și social al cooperativelor în economiile de tranziție.

În prima parte avem prezentată contribuția următorilor autori: Giulia Galera - *Evoluția cooperativelor - o perspectivă internațională (The evolution of co-operative form – an international perspective, 39)*, Ian MacPherson – *Amintirea Marii Imagini: mișcarea cooperativelor și comunitățile contemporane (Remembering the Big Picture: the co-operative movement and contemporary communities, 49)*, Hans Miinkner – *Multiacționarii cooperativelor și cadrul lor legal de muncă (Multi-stakeholder co-operatives and their legal framework, 83)*, Enzo Pezzini – *Societatea europeană a cooperativelor: o nouă etapă în dreptul societăților europene (The European co-operative society: a new step in European company law, 97)*.

Autorii prezintă probleme legate de: evoluția, identitatea și potențialul cooperativelor, modele de cooperative, schimbările socioeconomice care au susținut evoluția și transformarea lor precum și efectele globalizării asupra cooperativelor.

Sunt prezentate o serie de țări precum Italia, Spania, Anglia, Portugalia sau Franța care au dezvoltat cooperative cu noi perspective și o nouă abordare a economiei sociale. Dintre schimbările economice, sociale și tehnologice autorii amintesc de structura noii economii, condițiile de muncă, structura socială a familiei, a școlii și a comunității, modificarea rolului statului și implicarea lui în economie sunt considerate motorul dezvoltării cooperativelor.

Partea a doua este formată din contribuția următorilor autori: Roger Spear – *De la cooperative la întreprinderile sociale: tendințe în experiența europeană (From co-operative to social enterprise: trends in European experience, 117)*, Paola Iamicelli – *Experiența italiană - un cadrul legal în dezvoltare (The Italian experience - a legal framework in progress, 147)*, Alix Margado – *O nouă formă de cooperative în Franța – Societatea Cooperativă de Interes Colectiv (SCIC) (A new co-operative form in France: Societe Cooperative d'Interet Collectif SCIC, 165)*, Jean-Pierre Girard – *Cooperativele solidarității în Quebec (Canada) – o prezentare generală (Solidarity co-operatives in Quebec (Canada): overview, 183)*.

În această parte sunt aduse în discuție transformările prin care au trecut cooperativele în cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea. Ne sunt prezentate principiile de bună funcționare cât și importanța mediului legal și financiar pentru exigența și evoluția cooperativelor. De asemenea, este discutată problema „hibridării” cooperativelor și a „degenerării” lor. Ne sunt descrise experiențele din Spania, Elveția, Franța și Quebec și factorii care au influențat aceste experiențe: concurența la nivel global, accesul la finanțare, subcapitalizarea și decapitalizarea, schimbările mediului socioeconomic și reacțiile la nivelul fiecărei țări în care s-au petrecut aceste experiențe.

Ultima parte a cărții este realizată prin aportul autorilor: Ewa Les – *Cooperativele în Polonia – de la instituțiile controlate de stat la noile tendințe în dezvoltarea cooperativelor (Co-operatives in Poland: from state-controlled institutions to new trends in co-operative development, 197)*, Marija Kolin – *Evoluția principiilor cooperativelor și apariția activităților din Sectorul al Treilea în Serbia (The evolution of co-operative*

principles and the emerging Third Sector activities in Serbia, 211), Magdalena Hungova – *Realitatea și aspectele sociale ale cooperativelor cehe (The Czech co-operative reality and its social aspects, 229)*, Maria Jeliaskova – *Cooperative model în Bulgaria- perspective și probleme ale economiei sociale (The co-operative model in Bulgaria: prospects and problems of the social economy, 247)*, Marit Otsing – *Modalitatea de a dezvolta mișcarea cooperatistă – cazul locuințelor în Estonia (How to develop the co-operative movement: the case of housing in Estonia, 253)*, Sigilas Bubuys și Dalia Kaupelyte – *Dezvoltarea întreprinderilor cooperative în Lituania (Development of co-operative enterprises in Lithuania, 265)*, Gabor Szabo și Alexandra Kiss – *Materia economică și reglementarea juridică a cooperativelor agricole în Ungaria (Economic substance and legal regulation of agricultural co-operatives in Hungary, 280)*.

Această ultimă parte este cea mai amplă din carte și sunt descrise experiențele privind cooperativele în țări precum: Polonia, Serbia, Bulgaria, Cehia, Ungaria și Lituania. Autorii precizează faptul că regimul comunist și-a lăsat amprenta și a influențat foarte mult evoluția și dezvoltarea cooperativelor.

Recuperarea sectorului cooperatist a fost unul extrem de lent după anii 1989 din cauza politicilor guvernamentale liberale cum ar fi privatizarea, comercializarea sau antreprenorialul individual, dar și a reformelor macroeconomice care au primat în fața reformele microeconomice.

Sărăcia, șomajul, stresul sunt doar câteva dintre efectele negative întâlnite în țările foste comuniste.

După anul 1990 au început să se resimtă în aceste țări schimbări pozitive care susțin și promovează al treilea sector al economiei sociale dar susțin și inițiativele sociale în favoarea cooperativelor. În această parte a volumului este subliniat faptul că sunt necesare multe măsuri la nivelul legislativ în fiecare dintre aceste țări, atât pentru promovarea și susținerea celui de-al treilea sector cât și pentru dezvoltarea legăturilor cu celelalte comunități europene.

Volumul face o prezentare a cooperativelor, o analiză istorică a evoluției, a schimbărilor, a dificultăților pe care aceste instituții le-au

întâmpinat după 1990. Tematica amintită încă din titlu este foarte bine dezvoltată și argumentată. Informațiile prezentate în acest volum se adresează persoanelor cu pregătire în domeniul economiei sociale și nu sunt destinate unui public larg. Prin volumul de față se realizează o trecere în revistă a tipurile de cooperative, modalităților de dezvoltare și susținere a lor, experiența pe care au avut-o țări precum Franța, Canada, Spania, Elveția, Polonia, Serbia, Cehia, Ungaria, Lituania sau Bulgaria. Menționez că experiența României în ceea ce privește domeniul economiei sociale nu a fost prezentată în această carte.

Prezentarea experienței pe care au avut-o aceste țări poate fi considerată un suport necesar pentru schimbările vizate și evoluția acestor instituții de tip cooperativ din alte țări.